

Historieglimt 147

Floridakysten

Floridakysten er et av navnene på Lamofjæra langs Strandveien. Et annet navn var Bakkestranda. Den er også blitt kalt Elfenbenskysten, men det vanligst var nok bare å si Fjæra, Ladefjæra eller Lamofjæra. Fjæra var paradiset for ungene i Strandveien der de lekte og badet på fine dager. Johan Løkhaug som vokste opp der Laugsand omsorgssenter ligger nå, forteller i sin bok «Gater og gårder på Lademoen» side 17: «*Jeg har selv opplevd å se sjøen gå helt opp til gaten, og badet i «Fjæra», hvor alle gutter der inne har tatt sine første svømmetak*». Oscar Ulseth som vokste opp i Jernbanegata på Nerlamon, har fortalt til undertegnede om sine egne minner fra badedager i fjæra. Det var et eldorado for ungene. Den langgrunne sandstranda hadde på lavvann mange kulper som raskt ble oppvarmet av sola. At det fløt klumper fra fyllinga for dotømmerne borte ved Lademoen jernbanestasjon, tok ungene ikke tungt! Det var felter med særlig fin sand på stranda. Der hentet gutter sand som de solgte til husmødrene inne i byen som pussesand for sølvtøyet deres. Vann er fascinerende for gutter. Møtet mellom land og hav er noe magisk for de fleste. Guttene på Lademoen fikk nok drømmer om fjerne fremmede land og steder når de var nede på fjæra. Forbausende mange ble sjøfolk. Andre dro ut til Amerika og slo seg ned der eller på andre eksotiske steder i den store verden.

Lusbogen er et navn vi finner på et såkalt perspektivkart over Lademoen fra 1750. Det er å få kjøpt på Statsarkivet på Dora 1. Tegneren står nede på Lamofjæra og tegner det han ser (og litt han ikke kan se derfra!) helt fra Ladehammeren ytterst til venstre og til Kristiansten festning på høyre hånd. Lusbogen har han bak seg. Lusbogen er ikke ment som et nedsettende navn. Det betyr bare den lille bukta. Lus var et velkjent og bitte lite dyr. Sjøen gikk inn under Ladehammeren og inn over det langgrumme strandområdet. Lusbogen ble altså begrenset av Ladehammeren og utløpet av Ladebekken (Lusbekken) mot øst og av sandmælene langs Nidelva på vestsiden.

I dag står Nyhavna med alle sine bygg på utfylt land utover Lamofjæra. Et tilbakeblikk kan Asbjørn Lund gi oss fra Arbeideravisa fra 24. juli 1976 under overskriften *Lamofjæra – den skjønne attrådde*: «*De fikk ha sin Lamofjæra i fred til ut i 1920-årene. Se, der lå den med sin herlige sandstrand, langgrunnt og med det mest storartede badested. Ja, i sannhet en riviera! Og som det duftet besnærende av saltsjø og tare og tang, saltsjø og tang! Og fra nytjærede båter til byfeskaran, som hadde sine båthus og naust ikke langt fra jernbanebroen, her ved Elfenbenskysten, som den ble kalt. Strandveiens hus lå like ovenfor flomålet, så nær at når det var urolig høstvær og stormflo, ble grisehusene i bakgårdene helt oversvømmet ... Henimot vinterstid lot gamle Nidelv sitt strømmende vann mot Lamofjæra aller vennligst fryse til is, den aller fineste skøytebane man kunne ønske seg – og når våren kom med isløsning, var det å drive den*

guttessport å jumpe fra flak til flak, mens veikjongan sto der aldeles henført av beundring over et mesterhopp. Folksomt var her alltid av unger, vinter som sommer. Om sommeren , ja, vassende og plaskende og svømmende utover, og innover igjen, bygge seg en flåte og liksom være ute på det store hav: Seiler i sikte! Ja, et forlatt sjørøverskip! Det ble entret, et skrog av en gammel seilskute som var blitt slept hit ut og nå lå her avdanket i strandkanten og mintes den gang den med bugnende utspente seil stevnet stoltelig ut igjennom Trondhjemsfjorden.»

Byfiskerne hadde sine båter trukket opp på stranda når de ikke var ute på fjorden for å fiske. Mange av dem var fiskere fra Nord-Norge og fortsatte sitt gamle yrke etter at de flyttet til byen ved Nidelva. Det var bra med fisk i fjorden. Avsetningen av fangsten gikk greit til en stadig voksende befolkning både i byen og på Lademoen. Mange av byfiskerne, som de ble kalt, hadde sine hus langs Strandveien. Så sent som i 1925 finner vi byfiskeren Gustav Karlsen med hustru Oline og fem barn født mellom 1916 og 1925, i Strandveien 30.

Ødeleggelsen av Lamofjæra begynte for alvor med krigen. Bebyggelsen på sjøsiden av Strandveien ble rasert for å føre opp de veldige ubåtbunkerne Dora 1 og 2. Planene for utfylling av stranda var gamle. Allerede ved åpningen av Meråkerbanen i 1882 var det planer om å lage en utskipningshavn for svenske eksportvarer, men håpet glapp. Før krigen begynte en viss utfylling med sikte på å skape industrigrunn. Etter krigen vedtok kommunen å få industri til området. Snart stod Nyhavna klar til utbygging. I 2014 er det nye store planer for omforming av området til en ny moderne bydel med hovedvekt på boliger. La oss håpe at Svartlamon får en plass i det nye bildet som bør beholde noen historiske trekk.